

Sygn. akt V KK 445/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 czerwca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Gierszon (przewodniczący)

SSN Jacek Błaszczyk

SSN Paweł Wiliński (sprawozdawca)

Protokolant Katarzyna Wępa

w sprawie **A. S.**

w przedmiocie wyroku łącznego

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 25 czerwca 2020 r.

kasacji, wniesionej przez Ministra Sprawiedliwości-Prokuratora Generalnego na
korzyść

od wyroku Sądu Rejonowego w G.

z dnia 6 lutego 2018 r., sygn. akt II K (...)

w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

- 1) uchyla wyrok w zaskarżonej części, to jest w zakresie pkt 3 i 5 wyroku, obejmujących rozstrzygnięcia o karach łącznych grzywny i w tym zakresie przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w G.,**
- 2) obciąża Skarb Państwa wydatkami postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

A. S. został prawomocnie skazany:

1. wyrokiem Sądu Rejonowego w M. z dnia 9 grudnia 1997 r., sygn. akt II K (...), za:

- przestępstwo ciągle z art. 208 d.k.k. i art. 212 § 1 d.k.k. zw. z art. 58 k.k., popełnione od maja do czerwca 1997 r., w nocy z 21 na 22 maja 1997 r. oraz w czerwcu 1997 r. na karę 1 roku i 8 miesięcy pozbawienia wolności oraz karę grzywny (art. 36 § 3 d.k.k.) w kwocie 600 zł,

- przestępstwo z art. 253 d.k.k., popełnione w dniu 4 września 1997 r. na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności,

przy czym ww. kary jednostkowe zostały połączone i orzeczono karę łączną 2 lat pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawieszono na okres 3 lat próby (a następnie, postanowieniem Sądu Rejonowego w M. z dnia 14 czerwca 1999 r. zarządzono jej wykonanie);

II) wyrokiem Sądu Rejonowego w M. z dnia 13 marca 1998 r., sygn. akt II K (...), za przestępstwo ciągle z art. 208 d.k.k. w zw. z art. 58 d.k.k., popełnione w nocy z 8 na 9 lipca 1997 r. na karę 1 roku i 4 miesięcy pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawieszono na okres 3 lat próby oraz karę grzywny (ar. 36 § 3 d.k.k.) w kwocie 600 zł,

przy czym postanowieniem Sądu Rejonowego w M. z dnia 14 czerwca 1999 r. zarządzono wykonanie kary pozbawienia wolności,

1. wyrokiem Sądu Rejonowego w G. z dnia 15 czerwca 1998 r., sygn. akt II K (...), za przestępstwo z art. 212 § 1 d.k.k. w zw. z art. 59 § 1 k.k., popełnione w dniu 13 lutego 1998 r. na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawieszono na okres 3 lat próby oraz karę grzywny (art. 75 § 1 d.k.k.) w wysokości 300 zł,

przy czym postanowieniem Sądu Rejonowego w M. z dnia 14 czerwca 1999 r. zarządzono wykonanie kary pozbawienia wolności,

2. wyrokiem Sądu Rejonowego w M. z dnia 13 kwietnia 2000 r., sygn. akt II K (...), za przestępstwo z art. 279 § 1 k.k., popełnione w dniu 12 września 1998 r. na

karę 1 roku i 3 miesiące pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawieszono na okres 4 lat próby oraz karę grzywny w wysokości 20 stawek dziennych po 10 zł,

przy czym postanowieniem Sądu Rejonowego w G. z dnia 7 lipca 2004 r., sygn. akt II Ko (...), zarządzono wykonanie kary pozbawienia wolności,

3. wyrokiem Sądu Rejonowego w G. z dnia 19 marca 2001 r., sygn. akt II K (...) za:

- ciąg 6 przestępstw z art. 279 § 1 k.k. oraz art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 279 § 1 k.k., popełnionych w styczniu 1998 r., marcu 1998 r., październiku 1998 r., grudniu 1998 r., w okresie od 9 grudnia do 20 grudnia 1998 r. i w okresie od 15 grudnia 1998 r. do 1 stycznia 1999 r., na karę 1 roku i 3 miesiące pozbawienia wolności oraz karę grzywny (art. 33 § 2 k.k.) w wysokości 50 stawek dziennych po 20 zł,

- przestępstwo z art. 279 § 1 k.k. i art. 288 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., popełnione w maju 1998 r., na karę 1 roku pozbawienia wolności oraz karę grzywny (art. 33 § 2 k.k.) w wysokości 20 stawek dziennych po 20 zł.,

przy czym ww. jednostkowe kary połączono orzekając kary łączne: 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz grzywny w wysokości 50 stawek dziennych po 20 zł,

4. wyrokiem Sądu Rejonowego w M. z dnia 16 stycznia 2002 r., sygn. akt II K (...), za:

- przestępstwo z art. 279 § 1 k.k., popełnione w dniu 27 grudnia 1998 r. na karę 1 roku i 3 miesiące pozbawienia wolności oraz karę grzywny w wysokości 50 stawek dziennych po 20 zł,

- ciąg 2 przestępstw z art. 279 § 1 k.k., popełnionych w nocy z 28 na 29 stycznia 1999 r., na karę 1 roku pozbawienia wolności oraz karę grzywny w wysokości 20 stawek dziennych po 20 zł,

przy czym ww. jednostkowe kary połączono orzekając kary łączne 1 roku i 8 miesięcy pozbawienia wolności, której warunkowo zawieszono na okres 4 lat próby

oraz karę grzywny w wysokości 50 stawek dziennych po 20 zł (postanowieniem Sądu Rejonowego w G. z dnia 7 lipca 2004 r., sygn. akt II Ko (...), zarządzono wykonanie kary pozbawienia wolności).

Wyrokiem łącznym wydanym przez Sąd Rejonowy w G. w dniu 4 lutego 2002 r., sygn. akt II K (...), połączono jednostkowe kary wymierzone skazanemu wyrokiem Sądu Rejonowego w M. z dnia 9 grudnia 1997 r., sygn. akt II K (...) oraz Sądu Rejonowego w M. z dnia 13 marca 1998 r., sygn. akt II K (...) orzekając kary łączne 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz grzywny w wysokości 70 stawek po 10 zł.

5. wyrokiem Sądu Rejonowego w G. z dnia 2 czerwca 2004 r., sygn. akt II K (...), za:

- przestępstwo z art. 280 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k., popełnione w dniu 3 sierpnia 2003 r., na karę 3 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności,

- przestępstwo z art. 48 ust. 1 u.p.n., popełnione w dniu 6 sierpnia 2003 r., na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności,

przy czym ww. jednostkowe kary połączono orzekając karę łączną 3 lat i 8 miesięcy pozbawienia wolności.

Wyrokiem łącznym wydanym przez Sąd Rejonowy w G. w dniu 31 maja 2005 r., sygn. akt II K (...), połączono jednostkowe kary wymierzone skazanemu wyrokami: Sądu Rejonowego w M. z dnia 13 kwietnia 2001 r., sygn. akt II K (...) oraz Sądu Rejonowego w M. z dnia 16 stycznia 2002 r., sygn. akt II K (...), orzekając kary łączne: 2 lat i 3 miesięcy pozbawienia wolności oraz grzywny w wysokości 60 stawek dziennych po 10 zł.

6. wyrokiem Sądu Rejonowego w G. z dnia 17 czerwca 2009 r., sygn. akt II K (...), za przestępstwo z art. 280 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 2 k.k., popełnione w dniu 14 marca 2009 r., na karę 2 lat i 10 miesięcy pozbawienia wolności.

Wyrokiem łącznym z dnia 6 lutego 2018 r., sygn. akt II K (...), Sąd Rejonowy w G.:

1. rozwiązał węzły kar łącznych pozbawienia wolności i grzywien orzeczonych wyrokami: Sądu Rejonowego w G. z dnia 19 marca 2001 r., sygn. akt II K (...) i Sądu Rejonowego w M. z dnia 16 stycznia 2002 r., sygn. akt II K (...) (wymienionymi w pkt V i VI części wstępnej wyroku) oraz wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego w G. z dnia 31 maja 2005 r., sygn. akt II K (...),
2. na podstawie art. 85 k.k. i art. 86 § 1 k.k. w brzmieniu obowiązującym przed dniem 1 lipca 2015 r. (w zw. z art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. z 2015 r. poz. 396) połączył jednostkowe kary: 6 miesięcy pozbawienia wolności wymierzoną skazanemu A. S. wyrokiem Sądu Rejonowego w G. z dnia 15 czerwca 1998 r., sygn. akt II K (...) (wymienionym punkcie III części wstępnej wyroku) oraz 1 roku pozbawienia wolności wymierzoną w punkcie 2 wyroku Sądu Rejonowego w G. z dnia 19 marca 2001 r., sygn. akt II K (...) (wymienionym w punkcie V części wstępnej wyroku) i wymierzył mu karę łączną 1 roku i 3 miesięcy pozbawienia wolności,
3. na podstawie art. 85 k.k. i art. 86 § 1, 2 i 2a k.k. w brzmieniu obowiązującym przed dniem 1 lipca 2015 r. (w zw. z art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw) połączył jednostkowe kary grzywny w wysokości: 300 zł wymierzoną skazanemu wyrokiem Sądu Rejonowego w G. z dnia 15 czerwca 1998 r., sygn. akt II K (...) (wymienionym w punkcie III części wstępnej wyroku) oraz 20 stawek dziennych po 20 zł, wymierzoną w punkcie 2 wyroku Sądu Rejonowego w G. z dnia 19 marca 2001 r., sygn. akt II K (...) (wymienionym w punkcie V części wstępnej wyroku) i wymierzył mu karę łączną grzywny w wysokości 500 zł;
4. na podstawie art. 85 k.k., art. 86 § 1 k.k., art. 91 § 3 k.k. w brzmieniu obowiązującym przed dniem 1 lipca 2015 r. (w zw. z art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw) połączył jednostkowe kary: 1 roku i 3 miesięcy pozbawienia wolności wymierzoną skazanemu wyrokiem Sądu Rejonowego w M. z dnia 13 kwietnia 2000 r., sygn. akt II K (...) (wymienionym w punkcie IV części wstępnej wyroku), 1 roku i 3 miesięcy pozbawienia wolności oraz 1 roku pozbawienia wolności wymierzone wyrokiem

Sądu Rejonowego w M. z dnia 16 stycznia 2002 r., sygn. akt II K (...) (wymienionym w punkcie VI części wstępnej wyroku), a także 1 roku i 3 miesięcy pozbawienia wolności wymierzoną w punkcie 1 wyroku Sądu Rejonowego w G. z dnia 19 marca 2001 r., sygn. akt II K (...) (wymienionego w punkcie V części wstępnej wyroku) i wymierzył mu karę łączną 3 lat pozbawienia wolności,

5. na podstawie art. 85 k.k., art. 86 § 1 i 2 k.k. i art. 91 § 3 k.k. w brzmieniu obowiązującym przed dniem 1 lipca 2015 r. (w zw. z art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw) połączył jednostkowe kary grzywny w wysokości: 20 stawek dziennych wymierzoną skazanemu wyrokiem Sądu Rejonowego w M. z dnia 13 kwietnia 2000 r., sygn. akt II K (...) (wymienionym w punkcie IV części wstępnej wyroku), 50 stawek dziennych i 20 stawek dziennych wymierzone wyrokiem Sądu Rejonowego w M. z dnia 16 stycznia 2002 r., sygn. akt II K (...) (wymienionym w punkcie VI części wstępnej wyroku), a także 50 stawek dziennych wymierzoną w punkcie 1 wyroku Sądu Rejonowego w G. z dnia 19 marca 2001 r., sygn. akt II K (...) (wymienionego w punkcie V części wstępnej wyroku) i wymierzył mu karę łączną grzywny w wysokości 100 stawek dziennych ustalając wysokość jednej stawki na kwotę 10 zł,

6. pozostałe rozstrzygnięcia zawarte w wyrokach wymienionych w punktach 2-5 wyroku pozostawił do odrębnego wykonania,

7. na podstawie art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. umorzył postępowanie w przedmiocie objęcia wyrokiem łącznym kar wymierzonych skazanemu wyrokami wymienionymi w punktach I i II części wstępnej wyroku, a na podstawie art. 572 k.p.k. umorzył postępowanie w przedmiocie objęcia wyrokiem łącznym kar wymierzonych skazanemu wyrokami wymienionymi w punktach VII i VIII części wstępnej wyroku,

8. na podstawie art. 577 k.p.k. na poczet kary łącznej pozbawienia wolności wymierzonej w punkcie 2 niniejszego wyroku zaliczył skazanemu okres odbywania:

- kary 6 miesięcy pozbawienia wolności wymierzonej wyrokiem Sądu Rejonowego w G. z dnia 15 czerwca 1998 r., sygn. akt II K (...), od dnia 29 stycznia 2000 r. do dnia 29 lipca 2000 r.,

- kary łącznej 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności wymierzonej wyrokiem Sądu Rejonowego w G. z dnia 19 marca 2001 r., sygn. akt II K (...), od dnia 17 stycznia 2002 r. do dnia 17 października 2002 r.,

9) na podstawie art. 577 k.p.k. na poczet kary łącznej pozbawienia wolności wymierzonej w punkcie 4 niniejszego wyroku zaliczył skazanemu okres odbywania:

- kary łącznej 2 lat i 3 miesięcy pozbawienia wolności wymierzonej wyrokiem Sądu Rejonowego w G. z dnia 31 maja 2005 r. sygn. akt II K (...) , od dnia 17 listopada 2009 r, do dnia 6 września 2010 r. oraz od dnia 26 kwietnia 2013 r. do dnia 6 października 2014 r.,

- kary łącznej 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności wymierzonej wyrokiem Sądu Rejonowego w G. z dnia 19 marca 2001 r., sygn. akt II K (...) od dnia 17 kwietnia 2001 r. do dnia 17 stycznia 2002 r.;

10) na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. w zw. z art. 6 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 r. o opłatach w sprawach karnych (Dz.U. z 1983 r. Nr 49, poz. 223 ze zm.) zwolnił skazanego od zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych oraz nie wymierzył mu opłaty.

Przedmiotowy wyrok łączny nie został zaskarżony przez żadną ze stron i uprawomocnił się w dniu 14 lutego 2018 r.

Kasację od wskazanego wyżej wyroku łącznego Sądu Rejonowego w G. wywiódł Minister Sprawiedliwości-Prokurator Generalny, zaskarżając ww. wyrok w części dotyczącej orzeczenia o karach grzywny, wymierzonych w pkt 3 i 5 wyroku, na korzyść skazanego. Skarżący zarzucił „rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa materialnego, a mianowicie art. 85 k.k. w zw. z art. 71 § 2 k.k. w brzmieniu obowiązującym przed dniem 1 lipca 2015 r., polegające na orzeczeniu w pkt 3 wyroku w stosunku do A. S. kary łącznej grzywny, w wyniku połączenia kar jednostkowych grzywny w wysokości: 300 zł wymierzonej na podstawie art. 75 § 1 d.k.k. (obecnie art. 71 § 1 k.k.) wyrokiem Sądu Rejonowego w G. z dnia 15 czerwca 1998 r., sygn. akt II K (...) oraz 20 stawek dziennych po 20 zł wymierzonej w punkcie 2 wyroku Sądu Rejonowego w G. z dnia 19 marca 2001 r., sygn. akt II K (...) i wymierzenie mu kary łącznej grzywny w wysokości 500 zł, podczas gdy orzeczona kara grzywny w wysokości 300 zł w związku z zarządzeniem wykonania kary 6 miesięcy pozbawienia wolności w sprawie II K (...)

nie podlegała wykonaniu, a co za tym idzie łączeniu z karą grzywny orzeczoną na podstawie art. 33 § 2 kk. w sprawie II K (...), w konsekwencji czego doszło także do rażącego i mającego istotny wpływ na treść wyroku, naruszenia przepisu prawa materialnego, a mianowicie art. 85 k.k. w brzmieniu obowiązującym przed dniem 1 lipca 2015 r. poprzez brak obligatoryjnego połączenia w pkt. 5 wyroku, kary 20 stawek dziennych po 20 zł grzywny wymierzonej w punkcie 2 wyroku Sądu Rejonowego w G. z dnia 19 marca 2001 r., sygn. akt II K (...), podczas gdy istniały warunki do objęcia tej kary wyrokiem łącznym”.

Podnosząc powyższe, Minister Sprawiedliwości-Prokurator Generalny wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w G..

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja Ministra Sprawiedliwości-Prokuratora Generalnego jest zasadna w stopniu oczywistym, co uzasadniało jej uwzględnienie na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

Należy w pełni zaaprobować stanowisko Ministra Sprawiedliwości-Prokuratora Generalnego wyrażone w kasacji, że zaskarżony wyrok, w części dotyczącej rozstrzygnięcia o łącznych karach grzywny (pkt 3 i 5 ww. wyroku), jest obarczony obrazą wskazanych w petitum skargi przepisów prawa materialnego.

Zgodnie z dyspozycją art. 71 § 1 k.k. zawieszając wykonanie kary, sąd może orzec grzywnę, jeżeli jej wymierzenie obok kary pozbawienia wolności na innej podstawie nie jest możliwe. Natomiast art. 71 § 2 k.k. stanowi, że w razie zarządzenia wykonania kary grzywna orzeczona na podstawie art. 71 § 1 k.k. nie podlega wykonaniu; kara pozbawienia wolności ulega skróceniu o okres odpowiadający połowie liczby uiszczonych stawek dziennych grzywny z zaokrągleniem w górę do pełnego dnia.

Orzeczona na podstawie art. 71 § 1 k.k. kara grzywny jest karą akcesoryjną, a więc zależną od bytu kary pozbawienia wolności orzeczonej z warunkowym zawieszeniem jej wykonania. Wynika to wprost z treści przepisu art. 71 § 2 k.k. Stosownie do normy wyrażonej w tym przepisie, w razie zarządzenia wykonania kary pozbawienia wolności, kara grzywny orzeczona na podstawie art. 71 § 1 k.k. nie podlega wykonaniu. Tym samym nie jest dopuszczalne łączenie takiej kary

grzywny z innymi karami grzywny (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 sierpnia 2018 r., sygn. akt V KK 262/18, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2017 r., sygn.. akt III KK 472/17).

Tożsamy charakter miała grzywna orzekana na podstawie art. 75 § 1 Kodeksu karnego z 1969 r. (art. 75 § 1 d.k.k.). W uchwale Sądu Najwyższego 7 sędziów z dnia 18 grudnia 1986 r., sygn. akt VI KZP 40/86, Sąd Najwyższy orzekł bowiem, że „grzywna orzeczone na podstawie art. 75 § 1 k.k. obok kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem wykonania tej kary, choć jest także karą zasadniczą, ma charakter akcesoryjny, zależny od aktualności warunkowego zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności. W wypadku zarządzenia wykonania kary pozbawienia wolności z powodu nieuiszczenia grzywny w terminie - kara grzywny orzeczone na podstawie art. 75 § 1 k.k. nie podlega wykonaniu”.

Tymczasem w realiach przedmiotowej sprawy Sąd Rejonowy w G., orzekając w punkcie 3 wyroku karę łączną grzywny w oparciu o przywołane w wyroku łącznym przepisy art. 85 k.k., art. 86 § 1, 2 i 2a k.k. w brzmieniu obowiązującym przed dniem 1 lipca 2015 r., objął węzłem kary łącznej, obok kary 20 stawek dziennych po 20 zł wymierzonej w punkcie 2 wyroku Sądu Rejonowego w G. z dnia 19 marca 2001 r., sygn. akt II K (...) (wymienionym w punkcie V części wstępnej wyroku) karę grzywny w wysokości 300 zł, wymierzoną na podstawie art. 75 § 1 d.k.k., w sprawie Sądu Rejonowego w G. o sygn. akt II K (...) (wyrok wymieniony w punkcie III części wstępnej), mimo że prawomocnym postanowieniem Sądu Rejonowego w M. z dnia 14 czerwca 1999 r., sygn. akt Ko (...), zarządzono wykonanie kary 6 miesięcy pozbawienia wolności orzeczonej wobec A. S. z warunkowym zawieszeniem jej wykonania w tej sprawie (k. 20 akt KO 358/99). To zaś oznacza, że Sąd objął węzłem kary łącznej jednostkową karę grzywny orzeczoną na podstawie art. 75 § 1 d.k.k., w sytuacji, gdy wobec zarządzenia wykonania kary pozbawienia wolności kara ta nie podlegała już wykonaniu.

Oczywistą konsekwencją powyższego uchybienia był brak obligatoryjnego połączenia w punkcie 5 wyroku łącznego kary 20 stawek dziennych po 20 zł wymierzonej w punkcie 2 wyroku Sądu Rejonowego w G. z dnia 19 marca 2001 r.,

sygn. akt II K (...), z karami grzywny: karą grzywny w wysokości 20 stawek dziennych wymierzoną skazanemu wyrokiem Sądu Rejonowego w M. z dnia 13 kwietnia 2000 r., sygn. akt II K (...) (wymienionym w punkcie IV części wstępnej wyroku), karami grzywny w wysokości 50 stawek dziennych i 20 stawek dziennych wymierzonymi wyrokiem Sądu Rejonowego w M. z dnia 16 stycznia 2002 r., sygn. akt II K (...) (wymienionym w punkcie VI części wstępnej wyroku), a także karą grzywny w wysokości 50 stawek dziennych wymierzoną w punkcie 1 wyroku Sądu Rejonowego w G. z dnia 19 marca 2001 r., sygn. akt II K (...) (wymienionego w punkcie V części wstępnej wyroku).

Powyższe uchybienia Sądu Rejonowego w G., trafnie wyeksponowane w kasacji Ministra Sprawiedliwości-Prokuratora Generalnego stanowiły rażące naruszenie prawa materialnego (art. 85 k.k. i art. 71 § 2 k.k.), mające oczywisty, istotny wpływ na treść rozstrzygnięć o karach grzywny zawartych w punkcie 3 i 5 niniejszego wyroku łącznego. Skutkowały zatem koniecznością uchylenia niniejszego wyroku łącznego w zaskarżonej części, to jest w zakresie pkt 3 i 5 wyroku, i przekazania sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w G..

O wydatkach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 638 k.p.k.